

Tentoonstelling Panorama Mesdag

Haags licht al eeuwen in trek

Niet eerder gedaan en alleen daarom al geslaagd: Haagse schilders van de romantiek tot nu samengepakt. Panorama Mesdag toont en creëert verbanden.

Door Herman Rosenberg

Opvallend nieuws vorige maand: Panorama Mesdag is per 1 januari een rijksmuseum. De familiestichting van de Mesdags en de Van Houtens draagt het iconische schilderij plus gebouw plus ondersteunende collectie over aan de staat. Daarmee is de exploitatie van Mesdags reuzenschepping veiliggesteld, maar niet alleen dat. Het museum is nu meer dan voorheen in staat mooie tijdelijke exposities te houden en begint daar meteen veelbelovend mee met 'Licht, Lucht, Water – de schilders van Den Haag'.

De titel maakt duidelijk dat de kust domineert en daarom hoort natuurlijk ook het 'Panorama van Scheveningen' zelf bij de tentoonstelling. Die is verrassend om de lange lijnen die worden getrokken en om de vele werken uit particuliere collecties die worden getoond. Zo is er een schitterend wandje met werken van Willem Bastiaan Tholen en Willem de Zwart uit het bezit van de familie Hoogsteder. De eerste toont zonnige, bijna abstracte zandvlakken tegen blauwe luchten, de tweede stoffeert wat meer met dieren en groen. Fraai is zijn 'Duinen bij Wassenaar' waar we tussen berkenbomen door in de verte kijken.

Barbizon

Gastconservator Werner van der Belt plaatst deze twee 'kleinere' meesters van de Haagse School binnen één grote ontwikkeling, die hij laat beginnen bij de romantiek. Fraai werk van Wynand Nuyten en Andreas Schelfhout. Van de laatste is een middelgroot strandgezicht (Scheveningen) uit 1828 te zien. Volgens de officiële canon van de Europese schilderkunst waren het de Franse meesters van Barbizon (Daubigny en anderen) die als eersten buiten gingen werken, 'en plein air'. Klopt niet, betoogt Van der Belt. Hagenaar Schelfhout trok al eerder naar Scheveningen om luchten te aquarelleren en te benoemen. Hij liet zich daarbij inspireren door de Britse schilders Constable en Bonington. Helemaal eerlijk is deze claim niet, want Schelfhout schetste dan misschien buiten, schilderen deed hij bin-

Willem de Zwart, 'Duinen bij Wassenaar'. | Particuliere collectie

*We stappen
de moderne
kunst in al zijn
verscheidenheid
binnen*

nen. Terwijl de 'Barbizonners' hun ezel wel degelijk uitklapten in de vrije natuur. En daarna gingen onze mannen van de Haagse School dat ook doen. Op de tentoonstelling mooie werken van onder andere Willem Roelofs, J.H. Weissenbruch, H.W. Mesdag en Jacob Maris.

En daarna gebeurt wat deze expositie zo leuk maakt: we stappen de moderne kunst in al zijn verscheidenheid binnen. Veel oude vormen en gedachten stierven, maar het Haagse licht bleef in trek. Uniek en origineel zijn bijvoorbeeld de verschillende zwimmers van Co Westerik. Hij schilderde ze van voren gezien, dus je ziet vooral een hoofd, half boven, half onder water. Later zou Evert Thielen deze figuratieve

Cassandra van Veen, 'Zweefbries' 2024. | Collectie kunstenaar

traditie doorvoeren tot een vorm van hyperrealisme. Totaal anders is het radicaal abstracte werk van de dichter-schilder Willem Hussem. Zijn grote 'Compositie, 1962' toont blauwe vlakken, een rode lijn en de

suggestie van een bouwwerk. De Pier? Indrukken, suggesties, associaties – daar gaat het om bij Hussem. Meer abstract werk is er van andere mannen van de Nieuwe Haagse School, zoals Theo Bitter, George

Lampe en, als wat latere erfgenaam, Bob Bonies.

Verfeestjes

Dat kust en zeereep nog altijd aan kunstenaars trekken tonen bijvoorbeeld de kleurige horizons en wolkenluchten van Sebastiaan Smit, die zich in 2015 in Den Haag vestigde. Marjolein Knottenbelt vormt oudere schilderijtjes om tot iets nieuws, een wel heel letterlijke manier van voortbouwen op een traditie. En dan is er nog Cassandra van Veen, die elke dag in zee zwemt. Van haar is een serietje verfeestjes wild en dik opgebrachte verfeestjes te zien onder de titel 'Zeebries'.

Al met al niet alleen een forse duik in zee, maar ook in de Haagse kunstgeschiedenis. Ook wel een tentoonstelling om vaker te gaan bekijken. Andere optie: de catalogus 'De schilders van Den Haag' kopen (WBooks, € 27,95), die een aantrekkelijk en nog wat ruimer overzicht biedt dan in de Panorama-zalen is te zien.

'Licht, Lucht, Water – de schilders van Den Haag', tot en met zondag 1 maart 2026, Panorama Mesdag. Meer informatie: www.panorama-mesdag.nl